

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА,
ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ
ТА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ**

Матеріали
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 16 листопада 2018 року)

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора
К. Ю. Мельника

Харків 2018

УДК 349.2; 349.3; 35.08
ББК 67.405(4Укр)
А 43

Друкується за рішенням оргкомітету відповідно до доручення
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 23.07.2018 № 97

**А 43 Актуальні проблеми трудового законодавства, за-
конодавства про державну службу та службу в правоохоронних органах : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 16 листопада 2018 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника. – Х. : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. – 427 с.**

Збірник містить тези доповідей, які присвячені актуальним проблемам трудового законодавства, законодавства про державну службу та службу в правоохоронних органах. Для науковців, працівників органів праці та соціального захисту, державних службовців та службовців правоохоронних органів.

**УДК 349.2; 349.3; 35.08
ББК 67.9405(4Укр)**

Тези доповідей друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за точність поданих фактів, цитат і прізвищ
несуть автори та їх керівники.

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2018

Біліченко В. В.

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ МОЛОДІЖНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ	345
--	-----

Верейтін С. В.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОНТРАКТІВ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ПОЛІЦІЇ	347
---	-----

Гіденко Є. С.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ І МОЛДОВИ.....	350
---	-----

Гладкий В. В.

НЕОДНОЗНАЧНІСТЬ ТРУДОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ	354
--	-----

Негара Р.В.

СУБ'ЄКТ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА КЕРІВНИК ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ: ЗМІСТ ТА СПІВВІДНОШЕННЯ	357
--	-----

Полішко Н.Л.

ДОТРИМАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПРИ ПРИЙНЯТТІ ЖІНОК НА СЛУЖБУ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	361
--	-----

СТОРІНКА НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

Бойко О. І., Штирхунова А. Д.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	364
---	-----

Бурак М.В., Доброскок П. Ю.

РЕФОРМА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	367
--	-----

Вавженчук С. Я., Мидель А. М.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ВІДМЕЖУВАННЯ ЮРИДИЧНОГО ФАКТУ, ЩО ВКАЗУЄ НА СТРОК ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ, ВІД ВІДКЛАДАЛЬНОЇ ЧИ СКАСУВАЛЬНОЇ ОБСТАВИНИ	370
---	-----

Гіденко Є. С., Водоп'ян Д. В.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ УКРАЇНИ ТА США	373
--	-----

УДК 349.22

НЕОДНОЗНАЧНІСТЬ ТРУДОВОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Гладкий В. В.,

*аспірант Навчально-наукового інституту
права імені князя Володимира Великого
ORCID: 0000-0003-2499-0937*

Озираючись на історію еволюції права в кілька тисяч років, не залишається сумнівів у тому, що право є живим організмом, котрий змінюється як під впливом процесів його реалізації на практиці, так і під впливом низки зовнішніх чинників, зокрема таких, як: гуманізація суспільства, підвищення рівня життя в Європі та Північній Америці, глобалізація, цивілізаційні виклики, кліматичні зміни, проблеми виживання людини як виду, науково-технічний прогрес тощо¹. Цілком закономірно, що з еволюцією права відбувається також і переосмислення правової суб'єктності суб'єктів права, головним чином, державних службовців, які в багатьох державах є одночасно суб'єктами трудового і адміністративного права, хоча не завжди залишається зрозумілим саме поняття державної служби, роботи державних службовців, службово-трудова відносина тощо, що суттєво актуалізується з останніми змінами концепцій правового регулювання державної служби у різних державах світу, зокрема і України.

Приміром, Литовська Республіка, починаючи з 1990 р., неодноразово змінювала концепцію правового регулювання державної служби. У результаті законодавцем було обрано вузьку модель державної служби (в рамках якої держслужбовцями вважаються усі особи, що безпосередньо здійснюють завдання та функції держави, службовці державного апарату або відповідної установи в галузі державного управління²), яка, на думку литовських учених, є «найбільш придатною для відносно невеликої держави»³. Поряд із тим у Латвійській Республіці з 2014 р. здійснюються спроби звужити сферу дії трудового законодавства і щодо адмініс-

¹ Гладкий В. В. Проблемы универсального понимания термина «юридическая ответственность»: исторический контекст. *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2017. Вып. 4 (24), Ч. 9. С. 37–38. DOI:10.5281/zenodo.556611.

² Palidauskaitė J. Valstybės tarnautojų pareigos ir teisės Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. *Viešojoji politika ir administravimas*. 2006. Nr. 16. P. 16.

³ Glebovė N. Valstybės tarnybos samprata ir valstybės tarnautojo statuso ypatumai. *Teisė*, 2010. Nr. 76. P. 131, 132.

тративного персоналу, який працює в органах державної влади. Вчені зазначають, що ця експансія означала б, що, приміром, працівник, котрий є фахівцем у ІТ сфері та працює у міністерстві за трудовим договором, буде переведений на посаду службовця, а відтак вказана особа у подальшому зможе бути переведена на іншу посаду без її згоди, її може бути звільнено без згоди профспілки, а усі трудові спори за її участю розглядатимуться в адміністративних судах¹. Водночас в Японії державні службовці, консолідувавшись, змогли домогтися визнання за ними не лише статусу і суб'єктів трудового права, але й спромоглися вибороти право на створення й участь у профспілках, які, що є досить примітним, сьогодні досить активно відстоюють трудові права та законні інтереси державних службовців². Інший приклад – Великобританія, в якій державні службовці вже тривалий час у службових відносинах поведуться аналогічно типовим працівникам. У 1984 р. Р. Клаттербак (Richard Clutterbuck) звертав увагу на такий парадокс: за останні 20 років у Великій Британії більшість найсерйозніших страйків відбулась саме у державному секторі (державна служба та націоналізовані галузі промисловості), що шокувало б англійців Вікторіанської епохи, в яку право на страйк було надане саме в інтересах громадського порядку. Будучи стурбованим революціями на континенті, британський парламент надав працівникам необхідні правові засоби, уникаючи насильства, домагатися зменшення надмірної влади роботодавців приватного сектору³. Ці правові засоби, в чому ми можемо переконатись, вже сьогодні активно використовують представники держави, щоби захистити власні трудові права від того, кого вони представляють.

Наголосимо, що у теоретичному контексті позиція про те, що держслужбовці є також суб'єктами трудового права, вже достатньою мірою доведена І. П. Грековим, М. І. Іншиним, А. Ю. Коротких, Н. М. Неумивайченко, О. Я. Орловським, А. М. Слюсарем та іншими вченими, а противниками цієї позиції, як зазначає, зокрема,

¹ *The Law of the Baltic States* / T. Kerikmae, K. Joamets, J. Pleps, A. Rodiņa, T. Berkmanas, E. Gruodytė. Springer: Cham, 2017. P. 209–210. DOI: 10.1007/978-3-319-54478-6.

² Sang-Heon R. Ilbon gongmuwon-ui nodong-gibongwongwa nodongjohab – ibbeob non-uiui geomtoleul jungsim-eulo [The Fundamental Rights to Labor of the Public Employee and Labor Union in Japan: Focus on the Study of the Legislation Argument]. *Nodongbeobpoleom [Labor Law Forum]*. 2017. Vol. 21. P. 19–20. (Корейською мовою).

³ Clutterbuck R. *Industrial Conflict and Democracy: The Last Chance*. London: Palgrave Macmillan, 1984. P. 100. DOI:10.1007/978-1-349-17481-2.

академік НАПрН України М. І. Іншин¹, є фактично прибічники радянського підходу до розуміння правового статусу держслужбовців (хоча вказаний підхід не є суто радянським). Загалом наявний матеріал, який підтверджує той факт, що державні службовці є суб'єктами трудового права, настільки широкий, що зобов'язує нас до найкоротшого викладу суті відповідного підходу, його логіки.

Спочатку слід погодитись із тим, що державна служба охоплює усіх осіб, що виконують службові обов'язки в державних установах, виконуючи таким чином суспільно корисну діяльність від імені держави². При цьому державний службовець насправді є працівником зі спеціальним правовим статусом, що декотрою мірою відрізняється від типового статусу працівника, врегульованого загальними нормами трудового законодавства³. Цю відмінність можна у широкому сенсі звести до наступного: державний службовець є працівником, котрий наймається державою для здійснення функцій держави (тобто функцій, які з причин, пов'язаних з необхідністю забезпечення належного функціонування держави або життєдіяльності суспільства, не можуть бути покладені на приватних осіб⁴) від імені держави, а відтак має особливі права та обов'язки, зумовлені характером державної служби. З викладеного зрозуміло, що так чи інакше у всіх країнах (незалежно від того, чи визнає законодавець державних службовців також суб'єктами трудового права) модель правового статусу держслужбовця є трансформацією моделі правового статусу працівника.

Тому припускаємо, що сам по собі підхід законодавців, що відображає теорію адміністративістів, являє собою міру уникнення невизначеності розмежування подвійної природи правового статусу держслужбовців, з одного боку, та досягненням найбільш можливого рівня контролю над держслужбовцями (державні службовці в нашій державі і в багатьох пострадянських державах, як свідчить українська історія, у переважній своїй більшості є досить маргіналізованою групою працівників, що є безвільною, зокрема у випадках, коли їх використовують у проурядових мітингах та різ-

¹ Іншин М.І. Сучасний стан та напрями удосконалення службово-трудових відносин у сфері державної служби України. *Право України*. 2006. № 6. С. 85.

² Glebové N. Ibid. P. 130–132.

³ Beligrădeanu S. Considerații teoretice și practice în legătură cu Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici. *Dreptul. București*. 2000. Nr. 2. P 7.

⁴ Ziller J. *Administrations comparées: les systèmes politico-administratifs de l'Europe des Douze*. Paris: Montchrestien, 1993. P. 362.

них провладних заходах). При цьому невизначеність зазначеного типу є наслідком недосягнення консенсусу щодо вирішення питання про те, коли державний службовець виступає суб'єктом трудового права, а коли – адміністративного. Однак, на нашу думку, вирішення проблеми у подібному контексті (не вирішивши базової концептуальної проблеми про розмежування статусів, експансивно відібравши у трудового права сферу дії цієї галузі права щодо таких працівників (більше того, це призведе також до додаткової інфляції трудового законодавства, законодавства про державну службу, знизить рівень панування права у суспільстві та державі¹), як державні службовці, продублювавши норми законодавства про працю, трансформувавши деякі норми цього законодавства в законодавство про державну службу) не може осмислюватись як органічне вирішення проблеми чи як вирішення проблеми (як такої) у прямому сенсі цього слова.

Список використаних джерел:

1. Гладкий В.В. Мінливість і занепад законодавства: постановка питання. *Актуальні проблеми реформування сучасного законодавства*: матеріали III Міжнар. наук. практ. конф. (м. Харків, 14–15 вересня 2018 р.). Херсон: Вид-во «Гельветика», 2018.
2. Гладкий В.В. Проблемы универсального понимания термина «юридическая ответственность»: исторический контекст. *Актуальные научные исследования в современном мире*. 2017. Вып. 4 (24), Ч. 9.
3. Іншин М.І. Сучасний стан та напрями удосконалення службово-трудових відносин у сфері державної служби України. *Право України*. 2006. № 6.
4. Beldișanu S. Considerații teoretice și practice în legătură cu Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici. *Revista Dreptul*. 2000. Nr. 2.
5. Glebové N. Valstybės tarnybos samprata ir valstybės tarnautojų statuso ypatumai. *Teisė*, 2010. Nr. 76.
6. Palidaukaitė J. Valstybės tarnautojų pareigos ir teisės Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. *Viešojo politika ir administravimas*. 2006. Nr. 16.
7. Sang-Heon R. Ilbon gongmuwon-ui nodong-gibongwongwa nodongjohab – ibbeob non-iiui geomtoleul jungsim-eulo [The Fundamental Rights to Labor of the Public Employee and Labor Union in Japan: Focus on the Study of the Legislation Argument]. *Nodongbeobpoleom [Labor Law Forum]*. 2017. Vol. 21.
8. *The Law of the Baltic States* / T. Kerikmae, K. Joamets, J. Pleps, A. Rodiņa, T. Berkmanas, E. Gruodytė. Cham: Springer, 2017.
9. Ziller J. *Administrations comparées: les systèmes politico-administratifs de l'Europe des Douze*. Paris: Montchrestien, 1993.

¹Гладкий В.В. Мінливість і занепад законодавства: постановка питання. *Актуальні проблеми реформування сучасного законодавства*: матеріали III Міжнар. наук. практ. конф. (м. Харків, 14–15 вересня 2018 р.). Херсон: Вид-во «Гельветика», 2018. С. 5–10. DOI:10.5281/zenodo.1403903.

²Про державну службу: Закон України від 15.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19> (дата звернення: 28.06.2018 р.).